

ÖREBRO

ÖREBRO KOMMUN
Stadsrevisionen

2021-06-03

Till
Gymnasienämnden och socialnämnden för yttrande.
Kommunfullmäktiges presidium för kännedom

Revisionsrapport ” Psykisk ohälsa bland gymnasieelever”

PwC har på uppdrag av Örebro kommuns förtroendevalda revisorer genomfört en granskning av kommunens arbete med gymnasieungdomar som lider av psykisk ohälsa. Syftet med granskningen har varit att bedöma om gymnasienämnden och socialnämnden har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet med psykisk ohälsa bland gymnasieungdomar.

Vår samlade revisionella bedömning är att gymnasienämnden och socialnämnden inte helt har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet med psykisk ohälsa bland gymnasieungdomar. Vår sammanfattande bedömning grundar sig på nedanstående noteringar.

Revisionsfråga	Kommentar
Revisionsfråga 1: Finns det ändamålsenliga former för samverkan mellan skola och socialtjänst vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa?	Delvis uppfyllt Vår bedömning är att former för samverkan mellan gymnasieskolan och socialtjänsten finns i de avseenden då gymnasieskolans personal känner oro kring en ungdom och dess psykiska ohälsa. Vår bedömning är dock att det saknas fastställd riktlinje som fastställer när och hur socialtjänst och gymnasiet ska samverka kring ungas psykiska hälsa för de individer där så krävs. Forum för strukturerad samverkan på övergripande nivå saknas mellan gymnasiet och socialtjänst, där man exempelvis kan fånga målgruppen unga med psykisk ohälsa.

ÖREBRO

ÖREBRO KOMMUN
Stadsrevisionen

2021-06-03

Revisionsfråga 2: Finns det ändamålsenliga former för samverkan med externa parter vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa?

Delvis uppfyllt

Det bedöms finnas former för samverkan med flertalet externa parter vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa, både på övergripande och individnivå.

Vi noterar inom ramen för granskningen att det saknas dokumenterad struktur för hur samverkans avseende barn och ungdomar ska se ut.

Revisionsfråga 3: Sker ett förebyggande arbete avseende ungdomars psykiska hälsa?

Delvis uppfyllt

Det sker inom gymnasie- och socialförvaltningen ett förebyggande arbete avseende ungdomars psykiska hälsa. Inom ramen för granskningen identifieras dock en brist av kännedom kring den övergripande sida avseende kommunens samtliga förebyggande insatser.

Revisionsfråga 4: Finns det ändamålsenligt utbud av insatser i kommunen som riktar sig till ungdomar med psykisk ohälsa?

Delvis uppfyllt

Det finns ett utbud av insatser i kommunen som riktar sig till ungdomar med psykisk ohälsa, men bedömningen är att det dels kan utvecklas, dels att det saknas kännedom om samtliga insatser som erbjuds. Vår bedömning är också att åtgärder bör vidtas för att säkerställa att samtlig personal har kännedom om var de kan finna information om aktuella insatser så att samtliga ungdo-

ÖREBRO

ÖREBRO KOMMUN
Stadsrevisionen

2021-06-03

mar erbjuds likvärdigt stöd och
vård oavsett kontaktväg.

Revisionsfråga 5: Föl-
jer nämnderna upp
området i tillräcklig
omfattning?

Uppfyllt

Utifrån kommunfullmäktiges mål
"Örebro kommun har ett strukturerat
arbete för förbättrad psykisk
hälsa i de verksamheter som möter
människor i behov" följs arbetet
avseende psykisk hälsa upp,
oavsett verksamhet, oavsett
nämnd.

Revisionsfråga 6: Säkerställer
nämnderna att åtgärder vidtagits i
syfte att utveckla verksamheten?

Uppfyllt

Nämnderna säkerställer att åtgärder
vidtas i syfte att utveckla
verksamheten. Detta genom att
verksamhetsplaner antas för
verksamheterna och struktur för
återrapportering finns i form av
verksamhetsberättelse vid verksamhetsårets slut.

Utifrån genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till gymnasienämnden och socialnämnden:

- Nämnderna bör överväga huruvida det bör fastställas en "överenskommelse"/dokumenterad struktur som klargör **när** och **hur** förvaltningarna ska samverka kring barn och unga med psykisk ohälsa.
- Överenskommelsen bör även omfatta andra parter som har ett ansvar eller tillhandahåller insatser för målgruppen.
- Överenskommelsen bör tydliggöra ansvar och roller vid insatser som ges av de olika förvaltningarna vid olika definierade behov kopplade till psykisk ohälsa.
- säkerställ att samtlig personal har kännedom om var de kan finna information om aktuella insatser så att samtliga ungdomar erbjuds likvärdigt stöd och vård oavsett kontaktväg.

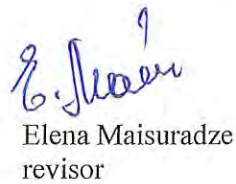
ÖREBRO

ÖREBRO KOMMUN
Stadsrevisionen

2021-06-03

Vi emotser socialnämnden och gymnasienämndens yttrande över denna skrivelse och bilagd rapport med förslag till åtgärder samt tidplan senast 2021-10-28.

Lena Jansson
ordförande

Elena Maisuradze
revisor

Psykisk ohälsa bland gymnasieelever

Örebro kommun

Juni 2021

Karin Magnusson

Elinore Fahlgren

Ellen Röllgårdh

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
1. Inledning.....	5
Bakgrund	5
Syfte och revisionsfrågor	5
Revisionskriterier	5
Avgränsning.....	6
Metod	6
2. Örebro kommun.....	7
Gymnasieskolan	7
Elevhälsan	7
Socialtjänsten	7
3. Iakttagelser och bedömningar.....	8
3.1 Samverkan mellan skolan och socialtjänsten.....	8
3.2 Samverkan med externa parter.....	9
3.3 Förebyggande arbete.....	12
3.4 Insatser riktade till ungdomar med psykisk ohälsa	15
3.5 Nämndernas uppföljning och åtgärder för utveckling av verksamheten.....	16
4. Revisionell bedömning.....	20
4.1 Rekommendationer.....	21

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av Örebro kommuns förtroendevalda revisorer genomfört en granskning av kommunens arbete med gymnasieungdomar som lider av psykisk ohälsa. Syftet med granskningen har varit att bedöma om gymnasienämnden och socialnämnden har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet med psykisk ohälsa bland gymnasieungdomar.

Vår samlade revisionella bedömning är att gymnasienämnden och socialnämnden inte helt har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet med psykisk ohälsa bland gymnasieungdomar. Vår sammanfattande bedömning grundar sig på nedanstående noteringar.

Revisionsfråga	Kommentar	
Revisionsfråga 1: Finns det ändamålsenliga former för samverkan mellan skola och socialtjänst vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa?	Delvis uppfyllt Vår bedömning är att former för samverkan mellan gymnasieskolan och socialtjänsten finns i de avseenden då gymnasieskolans personal känner oro kring en ungdom och dess psykiska ohälsa. Socialtjänstens organisering med en mottagningstelefon ger förutsättningar för gymnasieskolans personal att få vägledning när de så önskar. Vår bedömning är dock att det saknas fastställd riktlinje som fastställer när och hur socialtjänst och gymnasiet ska samverka kring ungas psykiska hälsa för de individer där så krävs. Forum för strukturerad samverkan på övergripande nivå saknas mellan gymnasiet och socialtjänst, där man exempelvis kan fånga målgruppen unga med psykisk ohälsa.	
Revisionsfråga 2: Finns det ändamålsenliga former för samverkan med externa parter vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa?	Delvis uppfyllt Det bedöms finnas former för samverkan med flertalet externa parter vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa, både på övergripande och individnivå. Vi noterar inom ramen för granskningen att det saknas dokumenterad struktur för hur samverkans avseende barn och ungdomar ska se ut.	
Revisionsfråga 3: Sker ett förebyggande arbete avseende ungdomars psykiska hälsa?	Delvis uppfyllt Det sker inom gymnasie- och socialförvaltningen ett förebyggande arbete avseende ungdomars psykiska hälsa. Inom ramen för granskningen identifieras dock en brist av kännedom kring den övergripande sida	

avseende kommunens samtliga förebyggande insatser.

Revisionsfråga 4: Finns ett ändamålsenligt utbud av insatser i kommunen som riktar sig till ungdomar med psykisk ohälsa?

Delvis uppfyllt

Det finns ett utbud av insatser i kommunen som riktar sig till ungdomar med psykisk ohälsa, men bedömningen är att det dels kan utvecklas, dels att det saknas kännedom om samtliga insatser som erbjuds. Det finns ett utbud av insatser i kommunen som riktar sig till ungdomar med psykisk ohälsa, men de intervjuade ger uttryck för att dessa bör utvecklas. Vår bedömning är också att åtgärder bör vitas för att säkerställa att samtlig personal har kännedom om var de kan finna information om aktuella insatser så att samtliga ungdomar erbjuds likvärdigt stöd och vård oavsett kontaktväg.

Revisionsfråga 5: Följer nämnderna upp området i tillräcklig omfattning?

Uppfyllt

Utifrån kommunfullmäktiges mål "Örebro kommun har ett strukturerat arbete för förbättrad psykisk hälsa i de verksamheter som möter människor i behov" följs arbetet avseende psykisk hälsa upp, oavsett verksamhet, oavsett nämnd.

Revisionsfråga 6: Säkerställer nämnderna att åtgärder vidtagits i syfte att utveckla verksamheten?

Uppfyllt

Nämnderna säkerställer att åtgärder vidtas i syfte att utveckla verksamheten. Detta genom att verksamhetsplaner antas för verksamheterna och struktur för återrapportering finns i form av verksamhetsberättelse vid verksamhetsårets slut.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till gymnasienämnden och socialnämnden:

- Nämnderna bör överväga huruvida det bör fastställas en "överenskommelse"/dokumenterad struktur som klargör **när** och **hur** förvaltningarna ska samverka kring barn och unga med psykisk ohälsa.
- Överenskommelsen bör även omfatta andra parter som har ett ansvar eller tillhandahåller insatser för målgruppen.
- Överenskommelsen bör tydliggöra ansvar och roller vid insatser som ges av de olika förvaltningarna vid olika definierade behov kopplade till psykisk ohälsa.

- säkerställ att samtlig personal har kännedom om var de kan finna information om aktuella insatser så att samtliga ungdomar erbjuds likvärdigt stöd och vård oavsett kontaktväg.

Om en överenskommelse upprättas i enlighet med ovanstående ser vi med fördel att den omfattar klargöranden av hur avvikelser från överenskommelsen ska hanteras samt när och hur överenskommelsen ska följas upp.

1. Inledning

Bakgrund

Den psykiska ohälsan bland barn och ungdomar i Sverige ökar idag. Myndigheter har en allmän lagstadgad skyldighet att samverka enligt 6 § förvaltningslagen. När det gäller frågor som rör barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa finns även en särskild skyldighet att samverka. Detta regleras i lagstiftning för polis, förskola och skola (skollag), socialtjänst (socialtjänstlag) samt hälso- och sjukvård. Lag om samverkan gäller även enskilt bedriven sjukvård, förskola, skola och skolbarnomsorg. Det är av stor vikt att det i kommunen finns fungerande rutiner för anmälningsplikten, för utredning av barn och unga som misstänks fara illa och tillgång till insatser för att möta barn, unga och familjer i behov av stöd. Betydelsefullt är även att det finns ett välfungerande samarbete med externa aktörer såsom regionernas verksamheter som arbetar med barn/ungdomar med psykisk ohälsa, som exempelvis barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och verksamheter inom första linjens psykiatri.

Pandemin har inneburit att distansundervisning bedrivits på gymnasiet under perioder vilket ställer ytterligare krav på skolan att säkerställa strukturer för att upptäcka elever som mår dåligt. Insatser har också behövt anpassats för att kunna genomföras på distans eller på andra sätt med hänsyn till minskad risk för smittspridning.

Kommunens revisorer har utifrån sin bedömning av risk valt att granska området under 2021 års revisionsår.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om gymnasienämnden och socialnämnden har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet med psykisk ohälsa bland barn och unga?

Anpassningar av verksamheten med hänsyn till pandemins effekter kommer att beröras inom samtliga revisionsfrågor.

Revisionsfrågor:

1. Finns det ändamålsenliga former för samverkan mellan skola och socialtjänst vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa?
2. Finns det ändamålsenliga former för samverkan med externa parter vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa?
3. Sker ett förebyggande arbete avseende ungdomars psykiska hälsa?
4. Finns ett ändamålsenligt utbud av insatser i kommunen som riktar sig till ungdomar med psykisk ohälsa?
5. Följer nämnderna upp området i tillräcklig omfattning?
6. Säkerställer nämnderna att åtgärder vidtagits i syfte att utveckla verksamheten?

Revisionskriterier

- Socialtjänstlagen (2001:453) 3 kap. 3a § och 5 kap. 1 § - 1a §
- Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) 16 kap.
- SOSFS 2014:6 Handläggning av ärenden som gäller barn och unga
- SOSFS 2011:9 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att omfatta den socialtjänst och gymnasieverksamhet som bedrivs i kommunen. Vidare avgränsas granskningen till att omfatta ungdomar i gymnasieåldern 16-19 år.

Metod

Granskningen har genomförts genom insamling och analys av relevant dokumentation

Därtill har intervjuer genomförts med:

- Förvaltningsledning gymnasiet
- Rektorer från tre gymnasieskolor
- Representanter från elevhälsan gymnasiet (tre gymnasieskolor)
- Socialsekreterare mottagningsgruppen
- Enhetschef och gruppleddare Mottagning och socialjour
- Enhetschefer och gruppleddare för Förebyggande enheten, utredning ungdom och socialkontor Vivalla

Samtliga intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

2. Örebro kommun

Gymnasienämnden i Örebro kommun ansvarar för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, riksgymnasierna för döva och hörselskadade (RGD/RGH) samt den fritidsverksamhet som bedrivs för dessa elever. Gymnasieskolans verksamhet finns inom Förvaltningen för utbildning, försörjning och arbete.

Gymnasieskolan

I Örebro kommun finns fem kommunala gymnasieskolor och ett brett utbud av gymnasieutbildningar i både kommunala och fristående skolor. Det finns utbildningar både för de som vill läsa vidare och för de som vill ha en mer yrkesinriktad utbildning. Inom de kommunala gymnasieskolorna kan man välja mellan 12 yrkesprogram, fem högskoleförberedande program, IB-program samt fem introduktionsprogram.

Flera program på de kommunala skolorna och en fristående skola erbjuder Nationellt godkänd idrottsutbildning, NIU. I Örebro finns Sveriges enda Riksgymnasium för elever med dövhet, hörselnedsättning och kombinerad syn- och hörselnedsättning (dövblindhet). Riksgymnasiet utbildningar finns på tre av Örebros kommunala gymnasieskolor.

Elevhälsan

Varje kommunal gymnasieskola har tillgång till ett barn- och elevhälsoteam. I teamen ingår flera yrkeskompetenser; specialpedagog, psykolog, skolsköterska, skolläkare, kurator och studie- och yrkesvägledare. Skolpsykologerna arbetar i huvudsak konsultativt och stödjande gentemot personal på skolan. Skolsköterska och skolläkare arbetar med hälsofrämjande och förebyggande arbete i syfte att stödja elevernas utveckling mot målen i skolan och att främja en god fysisk och psykisk hälsa bland barn och unga.

Socialtjänsten

Socialnämndens verksamheter finns inom två förvaltningar. "Förvaltningen för sociala insatser" och "kommunstyrelseförvaltningen". Kommunstyrelseförvaltningen är i sin tur indelad i två enheter "verksamheten för stödjande och förebyggande arbete" och "myndighetsverksamheten, individ och familjeomsorg". När det kommer till samverkan rörande unga med psykisk ohälsa så omfattas samtliga tre enheter på ett eller annat sätt i det arbetet. Antingen genom förebyggande arbete, under utredning eller genom insatser från socialtjänsten. För ungdomar som är i kontakt med socialtjänsten utifrån en ansökan eller anmälan och där utredning inleds så kan dessa antingen ha en kontakt med "utredningsenhet ungdom" eller Vivalla

3. Iakttagelser och bedömningar

3.1 Samverkan mellan skolan och socialtjänsten

Inledning

Barn och unga som behöver stöd riskerar att falla mellan stolarna i ett samhälle där hjälpverksamheterna är allt mer specialiserade och avgränsade gentemot varandra. Ett stuprörstänkande¹ inom respektive verksamhet gör det svårt att få helhetssyn runt barnet och familjen. Alla som arbetar med barn och unga har en skyldighet att samverka i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa. Det här regleras i lagstiftningen för såväl förskola och skola som polis, socialtjänst samt hälso- och sjukvård. Socialstyrelsen beskriver också att barn och ungdomar med psykiska och sociala problem är en grupp med särskilda behov av samverkan.

I det här avsnittet kommer vi att redogöra för våra iakttagelser som specifikt rör samverkan mellan skolan och socialtjänsten i Örebro kommun. Detta med syfte att besvara frågan om det finns ändamålsenliga former för samverkan mellan skola och socialtjänst vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa.

Iakttagelser

Örebro kommun har tagit fram en **riktlinje för barn- och elevhälsa** i kommunen. Riktlinjen anger hur samverkan kring och barn och elevers hälsa ska bedrivas:

“Ett framgångsrikt och välutvecklat barn- och elevhälsoarbete kännetecknas av en tydlig organisation samt välkända och goda rutiner. Dokumentet är ett styrdokument som anger ramar för verksamheten och som syftar till att ge struktur för det gemensamma arbetet att skapa en likvärdig barn- och elevhälsa. Uppdraget är att stödja barn och elevers utveckling mot verksamhetens mål, som omfattar både omsorg, kunskaper och värden. Riktlinjerna visar på en främjande och förebyggande riktning, genomsyrad av ett barn- och elevperspektiv.”

Kommunens riktlinje fastslår inte vad begreppet psykisk hälsa eller psykisk ohälsa är definierat som i Örebro kommun.

Barn- och elevhälsan samverkar inom den egna kommunala verksamheten med ett stort antal samverkansparter. Det kan handla om övergripande samverkansfrågor och vid behov även samverkansfrågor på individnivå. Riktlinjen fastställer inte hur samverkan med socialtjänsten ska genomföras i praktiken.

Vidare ges möjligheten att som personal inom kommunen att ringa socialtjänstens mottagningstelefon för rådfrågning och konsultation. Samtalet kan ske anonymt. Vid intervjuer med representanter från både gymnasieförvaltningen och socialförvaltningen framkommer att möjligheten att ringa och rådfråga både används och ses som ett bra verktyg.

Vid intervjuer med gymnasieförvaltningens personal framkommer att de upplever att samverkan med socialtjänsten fungerar men är en utmaning. Utmaning upplevs finnas särskilt kring återkoppling, kommunikationen, mellan de två verksamheterna.

¹ När någon är oförmögen att tänka eller handla med sidoblickar på vad kollegorna gör och ser strikt och inskränkt till sin egen fråga har denne ett stuprörsperspektiv

Socialtjänstens representanter uttrycker vid intervjuer att samverkan med gymnasieförvaltningen fungerar bra. Det är dock en gråzon hur samverkan ska fungera när ungdomen blir 18 år och myndig.

Bedömning

Revisionsfråga 1: Finns det ändamålsenliga former för samverkan mellan skola och socialtjänst vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa?

Revisionsfrågan bedöms som delvis uppfylld.

Vår bedömning är att former för samverkan mellan gymnasieskolan och socialtjänsten finns i de avseenden då gymnasieskolans personal känner oro kring en ungdom och dess psykiska ohälsa. Socialtjänstens organisering med en mottagningstelefon ger förutsättningar för gymnasieskolans personal att få vägledning när de så önskar. Vår bedömning är dock att det saknas fastställd riktlinje som fastställer när och hur socialtjänst och gymnasiet ska samverka kring ungas psykiska hälsa. Det är inte alltid tydligt vilka roller och ansvar som gäller och därmed vilka förväntningar som kan ställas på varandra.

Vår bedömning utifrån vad som framkommit rapporten är att strukturerade forum på övergripande nivå, där samverkan mellan gymnasieskolan och socialtjänsten kan diskuteras, saknas.

3.2 Samverkan med externa parter

Inledning

SKR och regeringen har under flera år haft överenskommelser om satsningar inom området psykisk hälsa. Ett mål för arbetet är att förbättra och samordna insatserna för barns och ungas psykiska hälsa. Syftet är att alla verksamheter i kommuner, regioner och civilsamhället ska synkronisera sina insatser för att utnyttja resurserna effektivt och nå bättre resultat för barn och unga och deras familjer.

Verksamheter som till exempel första linjen, förskola/skola och elevhälsan, BUP samt socialtjänsten behöver samordna sitt arbete för att ge barn och unga en god vård och insatser av god kvalitet. SKR ger uttryck för att sociala investeringar och SIP (samordnad individuell plan) är verktyg som kommer väl till pass i detta arbete. Vi kan också notera att arbetet har resulterat i att ett flertal regioner i landet tillsammans med kommunerna upprättat överenskommelser som tydliggör de olika aktörernas insatser. Dessa överenskommelser utgör även en grund för att kunna följa upp samverkan och värdera om den har fungerat såsom tänkt.

I det här avsnittet kommer vi att redogöra för våra iakttagelser som specifikt rör samverkan mellan skola och socialtjänsten och externa parter till dem. Vi kommer särskilt att beakta om Örebro kommun använt sig av verktyg såsom SIP eller sociala investeringar för att samla olika aktörers krafter i arbetet. Vi kommer också att granska eventuella överenskommelser som tydliggör olika aktörers ansvar inom olika områden som berör gymnasieungdomars psykiska ohälsa. Detta med syfte att besvara frågan om det finns ändamålsenliga former för samverkan med externa parter vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa.

Iakttagelser

Socialförvaltningen och gymnasieförvaltningen har en strukturerad samverkan i individärenden med andra aktörer och då särskilt Region Örebro län utifrån arbetet med sam-

ordnad individuell plan (SIP). Kravet om att erbjuda SIP när individen gagnas av samverkan mellan regionen och kommunen är lagstadgat. Örebro kommun har ingått en överenskommelse med Region Örebro län och övriga kommuner i regionen avseende SIP. Överenskommelsen ska ge vägledning och tydliggöra samverkan mellan parterna samt fastställa om SIP ska användas utöver det som lagstiftningen kräver.

I september 2008 utvecklades och formades Samba - Samverkansledning för barns och ungas bästa i Örebro kommun. Samba har i uppdrag att organisera och leda samverkansprocessen i barn och ungdomsärenden där flera olika verksamheter är involverade och där en neutral processledare behövs för att skapa konstruktiva samverkansprocesser. Syftet vara att skapa förutsättningar att överbrygga gränserna mellan olika verksamheters uppdrag. Utvecklingen skedde i samförstånd med ett flertal aktörer och samverkande parter inom Samba är barnhälsovården, BUP, barn- och ungdomshabiliteringen, förskola och skola, förvaltningen för funktionshindrade samt socialtjänsten. Verksamheten Samba startade som projekt men är sedan den 1 oktober 2009 en permanent verksamhet. Verksamheten finansieras gemensamt av "Programnämnd social välfärd" och "Kommunstyrelseförvaltningen".

Sambasamverkan är underordnad gängse beslutsgångar och verksamheterna behåller sitt ansvar i ärendet även om stöd ges från Samba. Samordnaren har till uppgift att leda samverkansprocessen med barnets bästa i fokus. I samverkansarbetet, som förutsätter samtycke, deltar förutom föräldrar/vårdnadshavare representanter från de olika verksamheter där den unge är aktuell. Samba finns även i en 2.0 version avseende mer komplicerade ärenden.

Sedan september 2014 är Samba en del i utvecklingsprojektet *Centrum för samverkansstöd till barn och unga* (CFS). CFS har i uppdrag att utveckla och ge stöd till kommunens verksamheter vad gäller samverkan och samverkansledning kring barn och unga. CFS jobbar med Sambasamverkan samt ger också stöd och vägledning i samverkansfrågor. Från 1 januari 2019 tillhör CFS organisatoriskt Centralt skolstöd inom Kommunstyrelseförvaltningen.

Utöver SIP och Samba, som är verktyg för att skapa samverkan i pågående individärende, så beskriver de intervjuade ett antal andra verksamheter/forum som bidrar till samverkan och förutsättningar att samordna insatser för gymnasieungdomar med psykisk ohälsa:

- Maria Ungdom Örebro: Mottagningen erbjuder hjälp till unga personer, 13-25 år, med alkohol eller drogproblem. Det är en öppen verksamhet som erbjuder tvärprofessionellt stöd för unga, deras vårdnadshavare, anhöriga och nätverk. På verksamheten arbetar personal från både Region Örebro och Örebro kommun.
- Knuffen som är Region Örebro läns ungdomsmottagning i Örebro. På ungdomsmottagningen jobbar kuratorer/psykologer, barnmorskor, sjuksköterskor och läkare.
- Nätverkscenter (Nätverkscentrum planerar, inventerar, mobiliserar och håller i nätverksmöten där både det professionella och det privata nätverket träffas). Nätverkscentrum arbetar på uppdrag från alla enheter inom socialtjänsten samt skolförvaltningens barn- och elevhälsoteam.
- Kommunens aktivitetsansvar (KAA): samverkan sker mellan rektorer vid introduktionsprogrammen och arbetskonsulenter inom KAA. En samverkansform för ungdomar som inte går gymnasiet sker via Ung Arena.

De intervjuade representanter från gymnasiet lyfter ett antal andra forum som de har med externa parter där psykisk ohälsa bland ungdomar kan beröras på en övergripande nivå:

- Skolsamverkan/länsforum med skolchefer från andra kommuner i länet
- Skolchefen träffar en gång per år regionens verksamhetschefer för BUP
- Samverkan med Örebro universitet och andra lärosäten vid aktuella projekt

På samma sätt lyfter representanter från socialtjänsten former för samverkan med externa parter, där psykisk ohälsa bland ungdomar kan beröras på en övergripande nivå:

- Partnerskap inom ett antal bostadsområden i kommunen som är klassade som utsatta eller särskilt utsatta områden. Partnerskapet omfattar samverkansmöten mellan skola, socialtjänsten, vårdcentraler, bostadsbolag m fl.
- Kommunens säkerhetsavdelning tillsammans med polisen samlar kontinuerligt in uppgifter om aktuella händelser som gäller olika geografiska områden i kommunen. Varje vecka görs en sammanställning vilken delges socialtjänsten. Samverkansformen benämns som EST - effektiv samordning för trygghet.

Vid intervju med elevhälsan uttrycks en varierad uppfattning avseende förutsättningen att samverka med olika externa parter. Det uppges inte finnas någon given struktur för när och hur samverkan ska ske och att de kan vara svårt för en nyanställd att hitta rätt bland insatser. De intervjuade ger dock ett flertal goda exempel på hur samverkan trots detta fungerat väldigt väl när de vid olika tillfällen sökt kontakt med andra parter inom eller utanför kommunen. Representanterna från elevhälsan ger särskilt uttryck för att de har samverkan BUP och Maria Ungdom kring ungdomar som lider av psykisk ohälsa.

Representanter från socialtjänsten uttrycker att samverkan kring barn och ungas psykiska ohälsa främst sker med BUP. Det upplevs vara en brist på resurser vid BUP vilket leder till dels långa väntetider, dels att individer inte får den hjälp de behöver på grund av resursbrist. Det framkommer även att den samverkan som sker med BUP är mer ett överlämnande av ärende snarare än samverkan kring gemensamma insatser till individen.

Både representanter från elevhälsan och socialtjänsten lyfter vid intervjuer att det är en utmaning att samverka kring individer som fyllt 18 år, och haft kontakt med BUP, när de ska "flyttas" över till psykiatri för unga vuxna. Detta är en fråga för region Örebro att hantera men det framkommer vid intervjuer att det kan uppstå utmaningar kring just samverkan med ytterligare en, eller förändring av psykiatrikontakt.

Vi har i granskningen även tagit del av följande dokumenterade samverkansöverenskommelser, vilka i intervjuerna inte framförs som styrande eller vägledande för arbetet.

- Överenskommelse om samverkan inom hälso- och sjukvård, socialtjänst, elevhälsa, e-hälsa och kunskapsstyrning. Överenskommelsen beskriver de övergripande principer och gemensamma värderingar som är basen för samverkan mellan parterna inom de områden där man delar hälso- och sjukvårdsansvar enligt hälso- och sjukvårdslagen samt samverkan mellan Region Örebro län och kommunernas socialtjänst, vidare skolornas elevhälsa, e-hälsa och kunskapsstyrning.
- Överenskommelse om samverkan mellan vuxenhabilitering, Region Örebro län och kommunerna i Örebro län: Överenskommelsen ska konkretisera samarbetet mellan Vuxenhabiliteringen och kommunerna i Örebro län. Samverkan kan ske på såväl individ-, som grupp- och samhällsnivå. En förutsättning för samverkan i enskilt ärende är personens/företrädares samtycke.

- Personer med psykiska funktionsnedsättningar (NPF): Överenskommelsen gäller personer som i sin vardag påverkas påtagligt av en psykisk funktionsnedsättning och som är i behov av en fungerande samverkan. Detta oavsett ålder på personen.
- Personer med riskbruk, missbruk och beroende: Överenskommelsen är att tydliggöra huvudmännens ansvar i enlighet med lagstiftning, nationella riktlinjer och nationella rekommendationer till hälso-och sjukvården och socialtjänsten för att upptäcka, förebygga och för vård och stöd vid riskbruk, missbruk och beroende. Målgrupp är barn, unga och vuxna med riskbruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar.

Bedömning

Revisionsfråga 2: Finns det ändamålsenliga former för samverkan med externa parter vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa?

Revisionsfrågan bedöms som delvis uppfylld.

Det bedöms finnas former för samverkan med flertalet externa parter vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa, både på övergripande och individnivå. Örebro kommun har överenskommelse om SIP med regionen och verksamheten Samba drivs som en social investering. Det är i linje med vad SKR förespråkar.

Vi noterar inom ramen för granskningen att det saknas överenskommelse mellan Örebro kommun och externa parter avseende roller och ansvar vid insatser som rör barn och ungas psykiska hälsa. Vi ser att det kan vara ett av skälen till att intervjuade representanter inom bland annat skolhälsovården ser en utmaning i att veta vilka aktörer och verksamheter som finns och var de ska vända sig.

Det framkommer vid intervjuer att samverkan med BUP är en utmaning i vissa ärenden på grund av upplevs resursbrist hos motparten.

3.3 Förebyggande arbete

Inledning

Särskilda bestämmelser om socialtjänstens ansvar att bedriva förebyggande arbete finns beträffande missbruk och beroende samt barn och unga. När det gäller barn och unga regleras i 5 kap. 1 § socialtjänstlagen bland annat att socialnämnden ska verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden samt bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa. Statens offentliga utredningar skriver i "Ju förr desto bättre - vägar till en förebyggande socialtjänst" att ett socialt arbete som syftar till att förebygga sociala problem och social utestängning innebär att analyser och insatser inte enbart kan begränsas till individnivå. Fokus behöver på bakomliggande faktorer och samspelet mellan samhällsliga förhållanden och människors villkor. Insatser kan med andra ord inte enbart ske på individnivå, utan behöver också ske på gruppnivå, riktat mot riskgrupper och individer i riskmiljö, samt på samhällsnivå. För att detta ska ske behöver det förebyggande perspektivet vara förankrat i en politisk strategi och i lokala prioriteringar, med tydliga mål och ska kunna bedrivas uthålligt med ett längre tidsperspektiv.

Skollagen 2 kap 25 § tydliggör elevhälsans roll i det förebyggande arbetet. Där uttrycks att elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Eleverna utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Vi har i det här avsnittet granskat om det bedrivs några förebyggande insatser för gymnasieelever i Örebro kommun.

Lakttagelser

På Örebro kommuns hemsida finns det information som är särskilt riktad till personalen och som syftar till att ge vägledning i de insatser som kommunen har att erbjuda till unga 16-21 år. Insatserna är grupperade utifrån "Förebyggande", "Riktat - öppen ingång", "Riktat - biståndsbeslut enligt SoL, LSS eller SL" samt "Samverkan". Det går via hemsidan att inom respektive område se vilka verksamheter och insatser som kommunen har att erbjuda till den behövande. Vid genomförda intervjuer har ingen hänvisat till nämnd sida.

Som vi nämnt tidigare så finns inom kommunstyrelseförvaltningen avdelningen Centralt skolstöd. Centralt skolstöd består av olika verksamheter som alla syftar till att stötta och utveckla förskolan, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan oavsett huvudman i Örebro kommun. Utöver insatser såsom SAMBA, som vi tidigare redovisat, så erbjuder Centralt skolstöd förebyggande insatser i form av:

- "NP Resurs och Samverkan": NP-resurs är en social investering som riktar sig både till ungdomar (15-24 år) med neuropsykiatrisk diagnos eller liknande svårigheter, samt till närstående för stöd, vägledning och strategier för att klara vardagen.
- "Bryggan": Bryggan erbjuder skolundervisning och familjebehandling för elever med problematisk skolfrånvaro. Bryggan är en social investering, ett projekt mellan skola och socialtjänst för att nå de hemmasittare som på annat sätt är svåra att möta upp. Det handlar om barn och ungdomar där socialtjänsten bedömer att man behöver jobba med behandlande insatser och där skolan anser att eleven behöver en mycket anpassad skolgång. Bryggan erbjuder därför både undervisning och familjebehandling samtidigt.

Centralt skolstöd driver också webbplatsen [Pedagog Örebro](#), som syftar till att stödja pedagogers och skolledares professionella utveckling och lärande.

Inom området förebyggande finns utöver ovan listade insatser och verksamheter även ett föräldrastödsprogram riktat mot föräldrar till barn i åldern 9-17 år, en föräldratelefon riktat till förälder eller annan vårdnadshavare som har barn upp till 18 år, medling vid brott samt stödcentrum för unga brottsutsatta.

En form av förebyggande arbete som beskrivs vid intervjuer är även det kommunala aktivitetsansvaret. Enligt skollagen har kommuner ett aktivitetsansvar för ungdomar som inte har fullföljt eller påbörjat en gymnasieutbildning och inte har jobb. Kommunen ska arbeta för att ungdomarna erbjuds aktiviteter som syftar till att de närmar sig studier eller arbete. Örebro kommun arbetar inom forumet Ung Arena mot de ungdomar som är under 20 år och varken arbetar eller studerar.

Gymnasienämnden

I kommunens riktlinjer för barn- och elevhälsa fastslås att

"Förebyggande arbete handlar om att minska risken för ohälsa. Målet med det förebyggande arbetet är att minska riskfaktorers inflytande över individen och samtidigt stärka skyddsfaktorerna. Planeringen av det förebyggande arbetet

utgår från kunskapen om vad som orsakar ohälsa samt om vilka miljöfaktorer som kan leda till ohälsa eller svårigheter med att nå utbildningens mål. Det är viktigt att barn- och elevhälsan är medvetna om barnens och elevernas sammanhang utanför skolan.”

Alla elever i gymnasiet år 1 bjuds in till ett hälsobesök med hälsoundersökning och hälsosamtal hos skolsköterskan.

Vidare får samtliga elever en hälsoenkät att fylla i, ELSA. Elsa är ett samarbete mellan länets alla kommuner och Region Örebro län. Syftet med ELSA är att kunna se hur barn och ungdomar i länet mår idag och hur det förändras över tid. Uppgifterna i ELSA används för att utveckla och säkra vårdens kvalitet, framställa statistik och för forskning. Elevhälsoenkäten innehåller bland annat frågor om skola, hälsa och levnadsvanor. Elevhälsopersonal får tillsammans med enkätens resultat även arbetsmaterial framtaget av ELSA-gruppen, som kan användas som stöd vid hälsosamtalet.

Vid intervjuer med representanter från gymnasieförvaltningen framkommer en upplevelse av att man som personal själv aktivt söker information kring de förebyggande insatserna som erbjuds och finns inom kommunens verksamheter. De upplever att det saknas en tydlig struktur avseende samtliga insatser, vad som kan erbjudas en individ runt om i kommunen.

Socialnämnden

Förebyggande enheten vid socialförvaltningen arbetar med socialt förebyggande arbete, på både samhälls-, grupp- och individnivå, samt arbete på universell och selektiv nivå samt med tidiga insatser. De förebyggande verksamheterna arbetar med flera insatser och grupper för att hjälpa barn och familjer som behöver extra stöd i förebyggande syfte. Förebyggande enheten har bland annat följande verksamheter:

- Sputnik är en verksamhet för anhöriga till någon som har alkohol- eller drogmisshandling. Sputnik erbjuder både gruppverksamhet, stödsamtal för enskilda eller familjer och familjesamtal. Sputnik har även genomfört en satsning "Våga prata om det" för att nå ut till fler ungdomar som kan behöva stöd samt till andra professionella som i sitt arbete också möter ungdomar.
- Fältgruppen arbetar med ungdomar mellan 13 och 18 år i hela Örebro kommun. De finns där ungdomar finns, med målet att vara tillgängliga för ungdomar, dagar, kvällar och helger. De erbjuder råd och stöd till de ungdomar som vill och behöver. Fältgruppen samarbetar med grundskolor, fritidsgårdar, polis och andra ungdomsaktörer och deltar i ÖreFÖR-team. Fältgruppen består av 10 fältassistenter.
- Stödcentrum för unga brottsutsatta riktar sig till unga som blivit utsatta för brott och är i åldern 12-20 år. Stödcentrum för unga brottsutsatta bedrivs av förebyggande enheten på Örebro kommun. Vi arbetar nära polis och åklagare och kan hjälpa dig med kontakterna under utredningstiden. Vi samverkar med t.ex. Brottsofferjouren och andra stödcentrum i landet.

Vid intervjuer med socialförvaltningen uttrycks att mycket förebyggande arbete sker inom förvaltningen. De beskriver vidare att de besöker regelbundet skolor och informerar och bygger kontakter med både elever och personal.

Vidare arbetar socialtjänsten inom IIS - Individer i Samverkan tillsammans med förvaltningen för sociala insatser, vård och omsorg samt försörjningsstöd. Fokus är hur förvaltningarnas samlade resurser ska kunna komma individer med omfattande behov av insatser från mer än en förvaltning till del.

Bedömning

Revisionsfråga 3: Sker ett förebyggande arbete avseende ungdomars psykiska hälsa?

Revisionsfrågan bedöms som delvis uppfyllt.

Det sker inom gymnasie- och socialförvaltningen ett förebyggande arbete avseende ungdomars psykiska hälsa. Vår bedömning är att den information och vägledning till personal som finns på kommunens hemsida bör göras känd och att det bör säkerställas att nyanställda får kännedom om detta. Vi ser att det finns en risk för att varierande kännedom om tillgång till insatser kan medföra att elever inte erhåller likvärdigt stöd.

3.4 Insatser riktade till ungdomar med psykisk ohälsa

I det här avsnittet har vi granskat det utbud av insatser som finns för de ungdomar som lider av psykisk ohälsa.

lakttagelser

Gymnasienämnden

Varje kommunal gymnasieskola har tillgång till ett elevhälsoteam, som i sig ses som en insats som kan riktas till ungdom med psykisk ohälsa. Elevhälsoteamen arbetar utöver riktat mot individen, även tillsammans med skolans övriga personal för att hitta en bra helhetslösning för varje elev. Inom gymnasieskolan garanterar kommunen att elev ska få stöd av mentor, kurator, skolsköterska och andra befattningshavare inom skolan, och vid behov erbjudas samtal inom tre skoldagar efter bokad tid (servicegaranti).

Dans för hälsa är en forskningsbaserad insats för att stärka psykisk hälsa hos unga. Dans för hälsa togs fram med stöd av Social Impact Lab vid Örebro Universitet under 2017, och riktar sig till tonårstjejer som går i årskurs 8 till årskurs 3 på gymnasiet och vill dansa kravlöst för att minska stress och må bättre.

Socialnämnden

Vid intervjuer med socialförvaltningen uttrycks att arbetet med ungdomar med psykisk ohälsa primärt sker genom de förebyggande insatserna Sputnik, Fältgruppen och Stödcentrum för unga brottsutsatta. I socialtjänstens roll ingår också att stötta ex. skolpersonal i frågor som rör oro kring unga. När det kommer till andra insatser som beviljas av socialtjänsten så beviljas dessa utifrån bedömningen av risk för att den unge ska fara illa. Orsaken till dessa insatser kan till viss del vara psykisk ohälsa, men socialtjänsten utgör inte expertisen vad gäller psykisk ohälsa varför de är beroende av insatser från andra aktörer såsom ungdomsmottagningen, primärvården eller BUP respektive psykiatri för unga vuxna.

Representanter framhåller vidare vid intervjuer att det upplevs vara en brist på insatser riktade till målgruppen. Vidare framkommer vid intervju att det upplevs vara långa vänteti-

der för att få hjälp vid exempelvis ungdomspsykiatri vilket leder till en frågeställning avseende vad är socialtjänstens ansvar i väntan på vård, när en ungdom är i behov av hjälp och stöd.

Övriga insatser

Vi har tidigare i rapporten nämnt ett antal verksamheter som bland annat inkluderar gymnasieelever med psykisk ohälsa. Exempel på sådana verksamheter är Nätverkscentrum, Samba och Maria Ungdom, Bryggan och Ung Arena. Dessa verksamheter finns tillgå för de individer som lider av psykisk ohälsa, men är inte specifikt avgränsad för målgruppen.

Bedömning

Revisionsfråga 4: Finns ett ändamålsenligt utbud av insatser i kommunen som riktar sig till ungdomar med psykisk ohälsa?

Revisionsfrågan bedöms som delvis uppfylld.

Det finns ett utbud av insatser i kommunen som riktar sig till ungdomar med psykisk ohälsa, men bedömningen är att det dels kan utvecklas, dels att det saknas kännedom om samtliga insatser som erbjuds. Det finns ett utbud av insatser i kommunen som riktar sig till ungdomar med psykisk ohälsa, men de intervjuade ger uttryck för att dessa bör utvecklas. Vår bedömning är också att åtgärder bör vitas för att säkerställa att samtlig personal har kännedom om var de kan finna information om aktuella insatser så att samtliga ungdomar erbjuds likvärdigt stöd och vård oavsett kontaktväg.

3.5 Nämndernas uppföljning och åtgärder för utveckling av verksamheten

lakttagelser

Gymnasienämnden

Gymnasienämnden skriver i sin årsberättelse för 2020 att ett förbättringsområde för nämndens verksamhet inom målområdet "Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro" är den psykiska ohälsan. "Psykiska ohälsan framför allt i form av stress över skolarbetet en utmaning på vissa program och påverkar elevernas möjligheter att nå kunskapsmålen."

Nämnden beskriver i årsberättelsen att de "har arbetat för att säkerställa att elevhälsan har förutsättningar för och arbetar främst med att förebygga ohälsa och hinder i lärandet och att stärka eller bibehålla elevernas fysiska, psykiska och sociala välbefinnande genom att skapa lärmiljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Detta arbete har koordinerats i samordnings- och utvecklingsgrupp för elevhälsan och studievägledningen i gymnasieskolan. Nämnden har också under året utökat antalet skolpsykologer för att stärka det främjande och förebyggande arbetet."

Vidare beskrivs att "inom elevhälsoarbetet har flera olika satsningar och nya arbetsformer införts för att möta det behov av att bibehålla och utveckla psykisk hälsa samt förhindra ohälsa. Under året har nämnden bland annat arrangerat en utbildningsinsats för elevhälsans personal med syfte att stärka det hälsofrämjande arbetet."

Under 2020 genomförde nämnden en kartläggning av de elever som har en frånvaro på mer än 20 procent. En av de största orsakerna till att eleverna inte var i skolan psykisk

ohälsa. I kartläggningen går det att läsa att resultatet från kartläggningen bekräftar nämndens tidigare analyser och beslut om prioriterade områden och att det även i fortsättningen kommer var viktigt i det frånvarouppföljande, förebyggande och det närvarofrämjande arbetet att arbeta för ökad psykisk hälsa, undervisningens kvalitet och elevernas trygghet och studiero.

För verksamhetsåret 2021 har nämnden beslutat

“att utöver prioritera arbetet med måluppfyllelse med betoning på genomströmningen, det vill säga andel elever som tar sin examen inom tre och fyra år, prioritera insatser mot droger på gymnasieskolorna, samt insatser för ökad psykisk hälsa.”

I verksamhetsplanen för 2021 beskrivs vidare att det i verksamheterna pågår arbete rörande exempelvis stresshantering. Denna typ av arbete ska fortsätta för att ge elever verktyg för att hantera såväl stressen som de möter i sin vardag som den stress de kan komma att möta i framtiden. Elevernas upplevda oro för skolarbetet beskrivs i verksamhetsplan 2021 *“ha minskat och sannolikt har de satsningar och nya arbetsformer skolorna infört för att förhindra ohälsa och stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål gett effekt.”* Trots att förvaltningen *“kan se en positiv utveckling över tid är den psykiska ohälsan framför allt i form av att stress över skolarbetet en utmaning på vissa program och påverkar elevernas möjligheter att nå kunskapsmålen”*.

Gymnasienämnden beslutade 2021-03-05 att tilldela förvaltningen ett tillskott utifrån tillfällig förstärkning av statligt stöd till skolväsendet - skolmiljarden. Förvaltningen fick i uppdrag att fördela resurserna för första fördelningstillfället till att

- Stärka måluppfyllelsen
- Stärka lärarnas kompetenser att använda digitala verktyg för att öka elevernas lärande.
- Stärka elevhälsans kompetenser och förutsättningar att använda digitala verktyg för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.
- Stärka arbetsmiljön för alla medarbetare, chefer och elever.
- Hanteringen av dessa pengar ska redovisas för nämnden inom ramen för ärendet *“Begränsad distansundervisning på Örebro kommuns gymnasieskolor”*.

Vidare beslutar nämnden 2021-03-30 att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram stödmaterial för att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa och suicid i Örebro kommuns gymnasieskolor. Uppdraget ska redovisas av förvaltningen på nämndens sammanträde i september 2021.

Socialnämnden

I socialnämndens verksamhetsberättelse för 2020 beskriver nämnden att utifrån kommunfullmäktiges mål att *“Örebro kommun har ett strukturerat arbete för förbättrad psykisk hälsa i de verksamheter som möter människor i behov av stöd”* bidrar nämnden till utveckling genom sitt arbete med grunduppdrag och redan etablerade arbetsätt. Genom att kompensera för de konsekvenser som olikheter i livsvillkor kan innebära, bidrar nämnden till att målgrupperna får bättre förutsättningar till en god psykisk hälsa.

Vidare skriver nämnden att *“missbruk, beroende och våld i nära relation är betydande såväl riskfaktorer som konsekvenser av psykisk ohälsa. Nämnden har under 2020 utökat sitt utbud till missbruksgruppen genom Maria Ungdom”*.

Förebyggande enheten vid socialförvaltningen sammanfattar sina satsningar för 2021 i sin verksamhetsplan för året. Satsningarna avser bland annat satsningar som har direkt koppling till målgruppen gymnasieelever med psykisk ohälsa och andra insatser:

- fortsätta kvalitetsutvecklingsarbete
- fortsätta arbetet kring olika kommunikationssatsningar för att visa och komma ut till målgrupper med både kunskap och information kring vad som erbjuds samt att fortsätta arbetet kring sociala medier.
- fortsätta vara delaktiga i TABB (Tillsammans för alla barns bästa)²
- fortsätta delaktighet kring forskningsprojektet Trygga föräldrar
- fortsätta delaktighet kring att implementera föräldrakursen ABC (Alla Barn i Centrum) både i Örebro kommun samt i länet.
- fortsätta utveckla och arbeta med olika problembilder och genomförandeplaner i fältarbete
- fortsätta arbetet kring att kunna erbjuda drogkunskap till personal inom skolan år 7-9
- fortsätta utveckla det förebyggande social arbetet, att hålla oss uppdaterade kring forskning

Centrum för samverkan

Centrum för samverkan sammanställer årligen en årsberättelse avseende verksamhetsåret. I årsberättelsen för 2020 finns rapportering av följande uppdrag:

1. Uppdrag SAMBA
2. SAMBA II³
3. Utveckling av samverkansformer
4. SIP
5. Kunskapsstöd som främjar samverkan
6. Barnrättsarbete

Inom ramen för granskningen har inte framkommit om gymnasie- eller socialnämnden har tagit del av Centrum för Samverkans årsberättelse.

² Ett projekt som bygger på Skottlandsmodellen. Projektet vil skapa mer samarbete mellan olika aktörer och sätta barns behov i främsta rummet. Målet är att utveckla samordning och ansvarsfördelning mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård med syfte att arbeta mer effektivt och i högra grad med förebyggande och tidiga insatser för att öka barn och ungas psykiska hälsa.

³ Samba 2: I vissa samverkansärenden kan situationen runt familjen och den unge vara så komplex att det krävs speciallösningar över verksamhetsgränserna. Det stöd och de insatser som har prövats av verksamheterna har då inte lett till förändring och situationen kan behöva diskuteras ur ett Samba II-perspektiv. Ett konkret förslag till åtgärder och insatser arbetas fram av en arbetsgrupp. Förslaget kan även innefatta ekonomiska och juridiska lösningar. Beslut fattas på operativ chefsnivå. Syftet är att om möjligt undvika placering och istället ge ett så omfattande stöd att den unge får sina behov tillgodosedda på hemmaplan.

Bedömning

Revisionsfråga 5: Följer nämnderna upp området i tillräcklig omfattning?

Revisionsfrågan bedöms som uppfylld.

Utifrån kommunfullmäktiges mål "Örebro kommun har ett strukturerat arbete för förbättrad psykisk hälsa i de verksamheter som möter människor i behov" följs arbetet avseende psykisk hälsa upp av de granskade nämnderna.

Revisionsfråga 6: Säkerställer nämnderna att åtgärder vidtagits i syfte att utveckla verksamheten?

Revisionsfrågan bedöms som uppfylld.

Nämnderna säkerställer att åtgärder vidtas i syfte att utveckla verksamheten. Detta genom att aktiviteter och insatser som rör psykisk ohälsa hos gymnasielever finns med i verksamhetsplaner som antas för verksamheterna och att struktur för återrapportering finns i form av verksamhetsberättelse vid verksamhetsårets slut.

4. Revisionell bedömning

PwC har på uppdrag av Örebro kommuns förtroendevalda revisorer genomfört en granskning av kommunens arbete med gymnasieungdomar som lider av psykisk ohälsa. Syftet med granskningen har varit att bedöma om gymnasienämnden och socialnämnden har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet med psykisk ohälsa bland gymnasieungdomar.

Vår samlade revisionella bedömning är att gymnasienämnden och socialnämnden inte helt har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende arbetet med psykisk ohälsa bland gymnasieungdomar. Vår sammanfattande bedömning grundar sig på nedanstående noteringar.

Vår bedömning baseras på de för granskningen antagna revisionsfrågorna, vilka sammanfattas nedan.

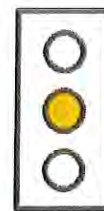
Revisionsfråga	Kommentar	
Revisionsfråga 1: Finns det ändamålsenliga former för samverkan mellan skola och socialtjänst vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa?	Delvis uppfyllt Vår bedömning är att former för samverkan mellan gymnasieskolan och socialtjänsten finns i de avseenden då gymnasieskolans personal känner oro kring en ungdom och dess psykiska ohälsa. Socialtjänstens organisering med en mottagningstelefon ger förutsättningar för gymnasieskolans personal att få vägledning när de så önskar. Vår bedömning är dock att det saknas fastställd riktlinje som fastställer när och hur socialtjänst och gymnasiet ska samverka kring ungas psykiska hälsa för de individer där så krävs. Forum för strukturerad samverkan på övergripande nivå saknas mellan gymnasiet och socialtjänst, där man exempelvis kan fånga målgruppen unga med psykisk ohälsa.	
Revisionsfråga 2: Finns det ändamålsenliga former för samverkan med externa parter vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa?	Delvis uppfyllt Det bedöms finnas former för samverkan med flertalet externa parter vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa, både på övergripande och individnivå. Vi noterar inom ramen för granskningen att det saknas överenskommelse mellan Örebro kommun och externa parter specifikt avseende barn och ungas psykiska hälsa.	

Revisionsfråga 3: Sker ett förebyggande arbete avseende ungdomars psykiska hälsa?

Delvis uppfyllt

Det sker inom gymnasie- och socialförvaltningen ett förebyggande arbete avseende ungdomars psykiska hälsa. Inom ramen för granskningen identifieras dock en brist av kännedom kring den övergripande sida avseende kommunens samtliga förebyggande insatser.

Revisionsfråga 4: Finns ett ändamålsenligt utbud av insatser i kommunen som riktar sig till ungdomar med psykisk ohälsa?

Delvis uppfyllt

Det finns ett utbud av insatser i kommunen som riktar sig till ungdomar med psykisk ohälsa, men bedömningen är att det dels kan utvecklas, dels att det saknas kännedom om samtliga insatser som erbjuds. Det finns ett utbud av insatser i kommunen som riktar sig till ungdomar med psykisk ohälsa, men de intervjuade ger uttryck för att dessa bör utvecklas. Vår bedömning är också att åtgärder bör vitas för att säkerställa att samtlig personal har kännedom om var de kan finna information om aktuella insatser så att samtliga ungdomar erbjuds likvärdigt stöd och vård oavsett kontaktväg.

Revisionsfråga 5: Följer nämnderna upp området i tillräcklig omfattning?

Uppfyllt

Utifrån kommunfullmäktiges mål "Örebro kommun har ett strukturerat arbete för förbättrad psykisk hälsa i de verksamheter som möter människor i behov" följs arbetet avseende psykisk hälsa upp, oavsett verksamhet, oavsett nämnd.

Revisionsfråga 6: Säkerställer nämnderna att åtgärder vidtagits i syfte att utveckla verksamheten?

Uppfyllt

Nämnderna säkerställer att åtgärder vidtas i syfte att utveckla verksamheten. Detta genom att verksamhetsplaner antas för verksamheterna och struktur för återrapportering finns i form av verksamhetsberättelse vid verksamhetsårets slut.

4.1 Rekommendationer

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till gymnasienämnden och socialnämnden:

- Nämnderna bör överväga huruvida det bör fastställas en "överenskommelse"/dokumenterad struktur som klargör **när** och **hur** förvaltningarna ska samverka kring barn och unga med psykisk ohälsa.

- Överenskommelsen bör även omfatta andra parter som har ett ansvar eller tillhandahåller insatser för målgruppen.
- Överenskommelsen bör tydliggöra ansvar och roller vid insatser som ges av de olika förvaltningarna vid olika definierade behov kopplade till psykisk ohälsa.
- säkerställ att samtlig personal har kännedom om var de kan finna information om aktuella insatser så att samtliga ungdomar erbjuds likvärdigt stöd och vård oavsett kontaktväg.

Om en överenskommelse upprättas i enlighet med ovanstående ser vi med fördel att den omfattar klargöranden av hur avvikelser från överenskommelsen ska hanteras samt när och hur överenskommelsen ska följas upp.

2021-06-03

Rebecka Hansson

Karin Magnusson

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Örebro kommuns förtroendevalda revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.